

فرماندهی معظم کل قوا: «...جرم دولت ایالات متحدهی آمریکا فقط این نیست که ملت ایران را تهدید می کند؛ جرم دیگر او این است که منطقه را بی ثبات کرده است؛ و ضرر این بی ثباتی به همهی دنیا می رسد. ما امروز در مقابل تحریکات آمریکایی ایستاده ایم و در واقع تضمین کنندهی ثبات این منطقه هستیم.» (۱۳۸۴/۰۶/۰۲)

مقاله پژوهشی: معرفی مؤلفه‌ها و ابزارهای جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران

[DOR: 20.1001.1.17351723.1400.19.73.2.3](https://doi.org/10.17351/23.1400.19.73.2.3)

وحید ریاضی^۱، علی اکبری^۲، صفدر باجلانی^۳ و حسن رضا اکبری^۴

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۹/۰۵

تاریخ پذیرش: ۹۹/۱۱/۱۱

چکیده

جنگ یک پدیده فراگیر جهانی است؛ ابهام، پیچیدگی و چندبعدی بودن؛ مهم‌ترین ویژگی جدیدترین شیوه جنگی است. جنگ ترکیبی طیف گسترده‌ای از ابزارها به شیوه همگون یا ناهمگون است که در این نوع جنگ‌ها که نبردی غیرخطی به‌شمار می‌رود، مورد استفاده قرار می‌گیرد. به‌همین دلیل یک هوشیاری همیشگی در مقابل دشمن، جزو بایدهای یک نظام مستقل و دارای دشمنان بسیار است. با پیروزی انقلاب اسلامی، آمریکا به صورت‌های مختلف و با ایجاد تنوع در ابزارهای نوین، به دشمنی و کینه‌ورزی علیه نظام مقدس ج.ا.ایران پرداخته است. بر این اساس، هدف اصلی مقاله پاسخ به این سؤال است که «مؤلفه‌ها و ابزارهای جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران چیست؟» با بهره‌گیری از روش گردآوری داده‌ها به‌صورت کتابخانه‌ای و میدانی با ابزارهای تعیینی این دو روش و همچنین با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی سعی در تعیین مؤلفه‌ها و ابزارهای جنگ ترکیبی آمریکا، علیه ج.ا.ایران گردید. در همین رابطه با طراحی دو پرسشنامه (یکی مشخص نمودن مؤلفه‌ها و ابزارهای جنگ ترکیبی و تأیید آن از سوی جامعه خبرگی و دیگری طراحی و توزیع پرسشنامه در میان جامعه حجم نمونه ۳۰ نفره به‌صورت هدفمند و با روش گلوله‌برفی) اقدام به تعیین میزان تأثیر آنها علیه ج.ا.ایران گردید. سپس با استفاده از روش‌های آماری اقدام به تجزیه و تحلیل شد. یافته‌ها و نتایج تحقیق در پاسخ به سؤال‌های فرعی و اصلی، بیانگر این مطلب است که: ۸ مؤلفه روانی، اطلاعاتی، اقتصادی، دیپلماسی-سیاسی، سایبری، نیروهای نظامی منظم و نیروهای ویژه و حمایت از درگیری‌های داخلی به‌عنوان مهم‌ترین مؤلفه‌های جنگ ترکیبی به‌شمار می‌رود. در همین رابطه تعداد ۵۳ ابزار از مؤلفه‌های یادشده تعیین گردید که جهت بهره‌برداری مسئولین و متولیان امر و به‌منظور تقابل هدفمند معرفی شد.

۱. استادیار دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی (نویسنده مسئول) - v.riazi@yahoo.com

۲. دانشجوی دکتری علوم دفاعی راهبردی (گرایش سیاست دفاعی) دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی -

a.akbari98@sndu.ac.ir

۳. دانشجوی دکتری علوم دفاعی راهبردی (گرایش سیاست دفاعی) دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی -

sklemnavid302@gmail.com

۴. دانشجوی دکتری علوم دفاعی راهبردی (گرایش سیاست دفاعی) دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی -

h.akbari98@sndu.ac.ir

واژگان کلیدی: جنگ، جنگ ترکیبی، مؤلفه‌ها، ابزارها، آمریکا، ج.ا.ایران.

مقدمه

وقوع انقلاب ایران در سال ۱۳۵۷ شوک بزرگی به کیفیت روابط ایران و آمریکا وارد آورد، به گونه‌ای که سیاست این دو کشور در ابعاد مختلف با تغییرهای اساسی مواجه شد. مناسبات ایران و آمریکا پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ابعاد گوناگون، فرازونشیب‌های مختلفی داشته، اما چهره غالب این مناسبات مبتنی بر «مواجهه و مقابله» بوده و هدف نهایی آمریکا، تغییر ماهیت و درنهایت براندازی نظام مقدس جمهوری اسلامی بوده است. آمریکا، جهت مهار و تغییر ماهیت نظام جمهوری اسلامی در بیش از چهل سال اخیر از ابزارهای مختلف جنگ ترکیبی علیه ج.ا.ایران استفاده نموده است. به گونه‌ای که ابزارهای جنگ ترکیبی طیف گسترده‌ای (سخت تا نرم) از اقدام‌های گوناگون را در بر گرفته است. دولتمردان آمریکا رفتارهای سخت‌افزاری در جهت مقابله با ج.ا.ایران را دارای پیامدها و هزینه‌های گزافی می‌دانند، از این رو راه‌های مؤثرتر و کم‌هزینه‌تر را در دستورکار خود قرار داده‌اند. این رفتارها با هدف مشروعیت‌زدایی از نظام، کاهش کارآمدی آن و در راستای از بین بردن حمایت و همراه‌سازی مردمی با رفتارها و سیاست‌های دول غربی در حال گسترش می‌باشد. (ریاضی، ۱۳۹۹)

۱. کلیات

۱-۱. بیان مسئله

دغدغه و مشکل اصلی که در این تحقیق مشاهده می‌شود و به نوعی پژوهشگران به دنبال حل آن هستند، شفاف‌سازی وضعیت پیچیدگی هجمه آمریکا در زمینه‌های متنوع و مختلفی است که علیه ج.ا.ایران به کار گرفته و می‌گیرد. شناخت هدف‌ها، روش‌ها و ابزارهای مورداستفاده آنها در قالب جنگ ترکیبی (که به نوعی تمامی حوزه‌های شناخته شده امروزی را شامل می‌شود)، کمک خواهد کرد تا بتوان از غافلگیری جلوگیری کرد و به راه‌حلی مناسب و منطقی و معقولانه‌ای جهت مقابله با آنها دست یافت. با توجه به گستردگی عنوان جنگ ترکیبی، در این تحقیق تلاش شده تا به مؤلفه‌هایی پرداخته شود که

بحث امروز و مسئله و دغدغه متولیان را شامل شود. از این جهت شناخت ابزارها و راهبردهای دشمنان، یکی از گام‌های مؤثر جهت مقابله با اقدام‌های آنان بوده و آمریکا در سالیان پس از پیروزی انقلاب اسلامی، از ابزارهای متفاوت نظامی و غیرنظامی علیه ایران اسلامی استفاده نموده است.

۲-۱. اهمیت و ضرورت تحقیق

در مورد اهمیت و بُعد ایجابی (چرایی مهم بودن تحقیق) می‌توان به مواردی چون ایجاد درک مشترک میان متولیان و مسئولین در شناخت جنگ ترکیبی و مؤلفه‌های ضمنی آن و همچنین کمک به انعطاف‌پذیری سازمان‌های لشکری و کشوری در تقابل با هدف‌های آمریکا علیه ج.ا.ایران در آینده اشاره کرد. از لحاظ ضرورت تحقیق یا بُعد سلبی (کارکردها) می‌توان به مواردی چون غافلگیری راهبردی در سازمان‌های مختلف ملی و ابزارهای مناسب برای مقابله با این نوع جنگ اشاره داشت.

۳-۱. پیشینه تحقیق

(۱) «فرهاد قاسمی و ایرج اسماعیلی» (۱۳۹۶) در مقاله‌ای با عنوان «جنگ ترکیبی در سیستم بین‌المللی پیچیده آشوبی» چنین نتیجه‌گیری کردند که جنگ ترکیبی، ترکیبی از ابزارهای متعارف، نامنظم و ناهمگون می‌باشد و شامل استفاده یک بازیگر دولتی یا غیردولتی از همه ابزارهای در دسترس دیپلماتیک، اطلاعاتی، نظامی (نیروهای نظامی منظم، نامنظم و نیروهای ویژه)، اقتصادی، سایبری و حمایت از ناآرامی‌های محلی با هدف ایجاد بی‌ثباتی در کشور هدف می‌باشد. (قاسمی و اسماعیلی، ۱۳۹۶)

(۲) «ناصر پورحسن» (۱۳۹۶) در مقاله‌ای با عنوان «مؤلفه‌های جنگ هیبریدی عربستان علیه جمهوری اسلامی ۲۰۱۷-۲۰۱۵» چنین نتیجه‌گیری کرده که دیپلماسی، حمایت از ناآرامی‌های محلی، جنگ اطلاعاتی و تبلیغات (پروپاگاندا)، حمله‌های سایبری، جنگ اقتصادی، نیروهای نظامی متعارف، نیروهای ویژه و نیروهای نامنظم مهم‌ترین مؤلفه‌های

جنگ هیبریدی عربستان علیه ج.ا.ایران در بازه زمانی ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۷ به‌شمار می‌رود. (پورحسن، ۱۳۹۶)

(۳) «فتح‌الله کلانتری» (۱۳۹۵) در مقاله‌ای با عنوان «تدوین راهبردهای جنگ احتمالی آینده با تأکید بر اجرای جنگ هیبریدی» هفت راهبرد خُرد، پنج ویژگی راهبردی و بنیادی و چهار راهبرد کلان و چهار سناریوی جنگ آینده با تأکید بر جنگ ترکیبی را احصا کرده است. (کلانتری، ۱۳۹۵)

(۴) «فتح‌الله کلانتری» (۱۳۹۴) در مقاله‌ای با عنوان «واکاوی راهبردهای نظامی آمریکا در جنگ‌های حال و آینده»، اشاره می‌کند که آمریکا در جنگ‌های اخیر با ائتلاف‌سازی رسمی و جنگ نیابتی به‌دنبال تخریب زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی بوده و فشار دیپلماتیک و تغییر رفتار مسئولان و مردم از راه عملیات تأثیرمحور از دیگر روش‌های آمریکا در جنگ‌های اخیر بوده است. وی در ادامه نتایج تحقیق خود آورده است که آمریکا در جنگ‌های آینده با ائتلاف‌سازی ترکیبی و استفاده از فناوری نوین به‌دنبال اجرای جنگ هویتی و هیبریدی است، بنابراین بهترین بهترین روش برای مقابله با تهدیدهای حال و آینده آمریکا اجرای جنگ مقاومت با رویکرد شناخت‌محوری است. (کلانتری، ۱۳۹۴)

۴-۱. سؤال‌های تحقیق

۴-۱-۱. سؤال اصلی

مؤلفه‌ها و ابزارهای جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران کدامند؟

۴-۱-۲. سؤال فرعی

رابطه بین مؤلفه‌ها و ابزارهای جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران چقدر است؟

۵-۱. هدف‌های تحقیق

۵-۱-۱. هدف اصلی

تعیین مؤلفه‌ها و ابزارهای جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران.

۵-۱-۲. هدف فرعی

تعیین رابطه بین مؤلفه‌ها و ابزارهای جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران.

۱-۶. روش تحقیق

از آنجایی که این تحقیق به دنبال معرفی مؤلفه‌ها و ابزارهای جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران می‌باشد، از نوع کاربردی بوده و چون تمامی سازمان‌ها از آن می‌توانند در آینده برای مقابله بهره‌مند شوند، از نوع توسعه‌ای است. از طرفی، رویکرد تحقیق آمیخته با روش کمی - کیفی (توصیفی - تحلیلی) انجام شده است. از آنجایی که مؤلفه‌ها و ابزارهای جنگ ترکیبی در این تحقیق مورد توجه است، به بررسی اسناد مکتوب و بر مطالعه ادبیات پژوهش و مبانی نظری (کمی و کیفی)، مبادرت شد. قلمرو مکانی تحقیق، کشور ایران است، چون دامنه عنوان با توجه به اسناد و مدارک جنگ ترکیبی مرتب بر آن لحاظ شده است. قلمرو تحقیق از نظر موضوعی، شامل حوزه دفاعی - امنیتی و از نظر زمانی در سال ۱۳۹۹ انجام و تا تغییر مؤلفه‌ها و سایر ابزارها پابرجاست. اطلاعات گردآوری شده به وسیله پرسشنامه، مطالعه اسناد و مدارک، ابتدا دسته‌بندی و تحلیل‌های لازم انجام و از آزمون «طیف لیکرت» بهره گرفته شد که پس از جرح و تعدیل از سوی صاحب‌نظران با پیوستار ۵ گزینه‌ای طیف لیکرت به جامعه نمونه ارسال و پس از گردآوری، مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت. جامعه آماری این تحقیق خبرگان دانشگاهی و نظامی می‌باشند؛ یعنی تمرکز بر افرادی بوده که آگاهی بیشتری نسبت به موضوع تحقیق داشته و مشخصه‌های مشترک آنها برخوردار از دانش و تجربه کافی در امور راهبردی بوده و در این زمینه از سوابق مطالعاتی و تحقیقاتی و اجرایی نیز برخوردار باشند. با بررسی‌های صورت گرفته با اعمال ضریبی حدود ۳۰ نفر (که همگی در سمت‌های تخصصی و آگاه به حوزه جنگ ترکیبی هستند) که از مشخصات آنها می‌توان؛ در سازمان‌های نظامی به جایگاه ۱۹ و بالا و در سازمان‌های دولتی متخصص و دارای سطوح عالی مدیریتی به بالا، شناسایی و به صورت هدفمند و با روش گلوله‌برفی به آنها مراجعه و انتخاب شدند. همچنین به صورت هدفمند قضاوتی در تحقیق‌های کیفی جهت تعیین تکلیف و تأیید مؤلفه‌های مشخص شده و ابزارهای آنها، تعداد ۱۰ نفر از خبرگان برگزیده شدند. روایی

پرسشنامه به روش روایی محتوایی پرسشنامه از «ضریب لاوشه»^۱ و با گرفتن تأیید خبرگان به دست آمد و اعتبار پرسشنامه به وسیله «آلفای کرونباخ» محاسبه و برابر ۰/۹۳۱ گردید. داده‌ها و مطالب موردنیاز در مورد جنگ ترکیبی علیه ج.ا.ایران (مؤلفه‌ها و ابزارها)، به روش کتابخانه‌ای با بهره‌مندی از اسناد و مدارک دست اول، منابع معتبر اینترنتی و فیش‌برداری و همچنین روش میدانی توسط توزیع پرسشنامه استفاده شده است.

۲. ادبیات و مبانی نظری تحقیق

۲-۱. مبانی نظری

حمله به راهبرد دشمن؛ این جمله را «سان تزو» نگارنده کتاب «هنر جنگ» آورده است. (ریاضی، ۱۳۹۹) به نظر او، ویران‌کننده‌ترین حمله، حمله به راهبرد دشمن است. جنگ‌ها همیشه و در همه‌حال در شرف تغییر شکل، راهبرد، هدف و رویکرد هستند. به همین دلیل، هوشیاری همیشگی در مقابل دشمن، جزو بایدهای یک نظام مستقل و دارای دشمنان بسیار است. هیچ‌کس نمی‌تواند ادعا کند که به تعریفی جامع، کامل و درعین‌حال همه‌پسند برای جنگ ترکیبی دست یافته است. هرچند در سایر زمینه‌ها و حوزه‌های مرتبط با این موضوع این مسئله نیز درست می‌باشد، ولی جنگ ترکیبی نمونه‌ای بارز و آشکار از این موضوع به‌شمار می‌رود. به همین منظور، ج.ا.ایران، به‌عنوان کشوری با موقعیت راهبردی، در دنیای معاصر همواره در معرض انبوهی از تهدیدها در سطوح فروملی، ملی و فراملی است. آنچه بیش از هر چیز دیگر برای تأمین امنیت ملی کشور لازم به نظر می‌رسد توجه ویژه به شناسایی و احصای مؤلفه‌ها و ابزارهای این نوع جنگ و تلاش جهت تقابل با آن است. (ریاضی، ۱۳۹۹) نگاه به آینده از طریق تقابل با این نوع جنگ و تعیین مؤلفه‌ها و ابزارهایی اقدامی است که این تحقیق درصدد انجام آن است و با دستیابی به نتایج این تحقیق، متولیان این حوزه را ضمن داشتن درک مشترک نسبت به مؤلفه‌ها و ابزارهای

به دست آمده از این تحقیق، در هدایت مجموعه به منظور برنامه ریزی مناسب کمک خواهد کرد.

می توان گفت که جنگ های ترکیبی در این چارچوب، از تمامی ترفندهای آموزش داده شده در کتاب ها بهره می برد و راهکنش های (تاکتیک های) نظامی و فناوری را باهم ترکیب کرده و در روش هایی جدید و غیرمنتظره به کار می گیرند. اینگونه از نبردها، به لحاظ گزینش راهکنشی، تنها محدود به بازیگران غیردولتی و ضعیف نیست، و به خودی خود نیز جدید به شمار نمی آید. در واقع، جنگ ترکیبی به راهبرد عملیاتی پیچیده ای گفته می شود که ترکیبی از نبردهای متعارف، نامتعارف، سایبری، روانی و اطلاعاتی را در خود جای می دهد.

این تحقیق بر مبنای تعریف «کوربیکو» که جنگ

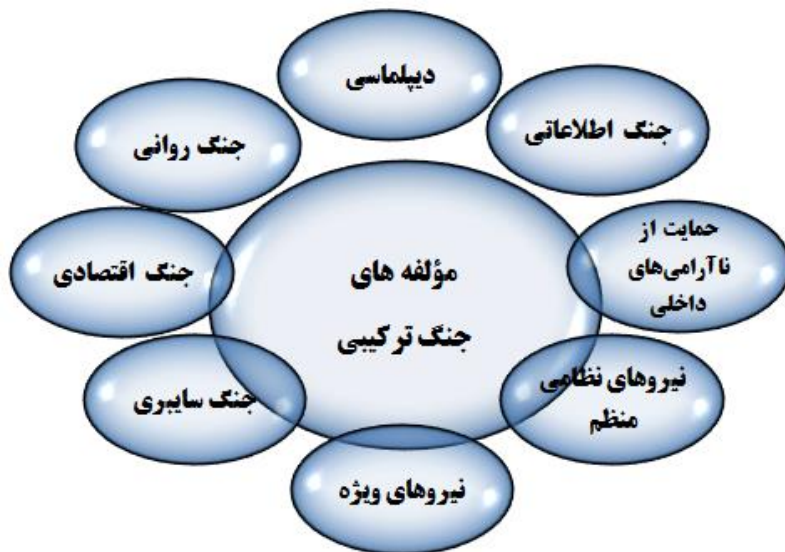
ترکیبی را «طیف گسترده ای از ابزارهای متعدد که به شیوه همگون و یا ناهمگون

مورد استفاده قرار می گیرد» استوار شده است. (Korybko, 2015:15)

با توجه به روش به کار گرفته شده در این تحقیق و طرح سؤال ها و مطالعات انجام

گرفته در پیشینه تحقیق، چارچوب نظری این تحقیق را می توان در شکل شماره (۱)

خلاصه کرد:

شکل شماره (۱): چارچوب نظری تحقیق

۲-۲. مفهوم‌شناسی

۲-۲-۱. جنگ ترکیبی

جنگ ترکیبی، که گاهی از آن با عنوان عملیات‌های پیچیده، جنگ‌های کوچک و یا جنگ‌های نامنظم نیز یاد می‌شود، بیانگر به‌کارگیری ترکیبی قابلیت‌های نیروهای نظامی متعارف به شیوه‌ای پیچیده و هماهنگ شده است. این نوع نبرد، شامل عواملی است که از راهکنش‌ها (تاکتیک‌ها) و آرایش‌های نظامی گرفته تا حمله‌های نظامی و غیرنظامی را در برمی‌گیرد. (رضاخوا، ۱۳۹۴: ۱۲۸)

۲-۲-۲. دیپلماسی

دیپلماسی فن و هنر بهره‌گیری از همه امکانات در جهت تأمین منافع ملی در صحنه روابط بین‌الملل است. (ایزدی، ۱۳۸۴: ۳۹) ماهیت دیپلماسی مبتنی بر فن و تکنیک است و به‌خاطر ارتباط این رشته با محیط هرج‌ومرج‌گونه (آناشیک) بین‌المللی، نقش ایده‌ها، آرمان‌ها و اندیشه‌ها در آن کلیدی می‌باشد. (اسلامی و ذوالفقاریان، ۱۳۹۰: ۹۵۳)

۲-۲-۳. جنگ اطلاعاتی

جنگ اطلاعاتی طبقه یا مجموعه‌ای از فنون شامل گردآوری، انتقال، حفاظت، جلوگیری از دسترسی، ایجاد اغتشاش و افت کیفیت در اطلاعات است که به‌وسیله آن یکی از طرفین درگیر با دشمنان، خود به مزیت چشمگیر دست‌یافته و آن را حفظ می‌کند. (قربان‌زاده سوار و همکاران، ۱۳۹۷: ۴۲)

۲-۳. تعاریف مختلف جنگ ترکیبی

در هر دوره تاریخی میدان‌های نبرد از ویژگی‌های منحصربه‌فرد و متنوعی برخوردار بوده است. با پیشرفت علم و فناوری، صحنه‌های نبرد نیز با تغییرهای شگرف و ابزارهای پیچیده‌ای روبه‌رو شده است، به‌گونه‌ای که فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) در بیانات خود به این جنبه‌های ناشناخته و در عین حال پیچیده ابزارهای درگیری و نبرد اشاره فرموده‌اند:

«... من عرض می‌کنم دفاع از اسلام در دوران نبی اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) آسان‌تر از دفاع از اسلام در دوران امیرالمومنین (علیه‌السلام) بود، چون این قضیه پیچیده‌تر بود و چنین چیزی در آینده ممکن است، زیرا استکبار جهانی ابزارهای گوناگونی در اختیار دارد...»

تعاریف زیادی از جنگ ترکیبی در مقاله‌ها و نوشته‌های گوناگون در دهه اخیر به چشم می‌خورد که به بعضی از آنها در این قسمت اشاره شده و در جمع‌بندی به تعریفی که به عنوان پایه این تحقیق بوده اشاره می‌گردد.

«کوریکو» (۲۰۱۵)، جنگ ترکیبی را پیگیری غیرمستقیم و انعطاف‌پذیر هدف‌های نظامی به وسیله دو بازوی انقلاب رنگی و جنگ نامتعارف می‌داند که با توجه به شرایط جدید نظام بین‌الملل هزینه‌های کمتری برای کشور مداخله‌گر دارد. (Korybko, 2015:2)

جنگ ترکیبی جنگی است که در فضای پسانوین (پست‌مدرن) ایده‌محور عمل می‌کند که در آن افکار عمومی متأثر از رشد فزاینده روند جهانی‌سازی رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی خارج از واپایش (کنترل) دولتی و به شدت حساس نسبت به مسائل امنیتی و حقوق بشری، نقشی اساسی در شکل‌دهی به سیاست‌های ملی و خارجی دولت‌ها و سیاست‌های جهانی سازمان‌های بین‌المللی ایفا می‌کنند. در این چارچوب اولین مؤلفه نظام بین‌الملل در محیط پیچیده و آشوبناک که همان حساسیت به مقادیر اولیه یا «اثر پروانه‌ای» و همچنین قانون قدرت است، خود را نشان می‌دهد؛ به این معنا که کنشگر جنگ ترکیبی با صرف انرژی بسیار کم در صحنه عملیات فیزیکی اثرهای شدیدی را بر صحنه عملیات روانشناختی یا افکار عمومی وارد می‌نماید. (قاسمی و اسماعیلی، ۱۳۹۶: ۸۵)

در یک جمع‌بندی از همه تعاریف آورده شده در این بخش از تحقیق، بهترین و زیربنایی‌ترین تعریفی که می‌تواند مبنا قرار گیرد، تعریف «کوریکو» است که عبارت است از: «طیف گسترده‌ای از ابزارهای گوناگون به شیوه همگون یا ناهمگون که در این نوع جنگ که نبردی غیرخطی به شمار می‌رود، مورد استفاده قرار می‌گیرد». این تعریف می‌تواند

درکنار توجه به آینده جنگ‌ها و ترکیبی بودن آنها به مواردی چون انعطاف‌پذیری هدف‌های نظامی به صورت غیرمستقیم توجه کند که با توجه به وضعیت کنونی کشورها و شرایط جدید حاکم بر نظام بین‌الملل از هزینه‌های کمتری نیز برخوردار است.

۲-۴. ابزارها و روش‌های جنگیدن در جنگ ترکیبی

کنفرانس امنیتی مونیخ با توجه به عملیات روسیه در اوکراین در گزارش خود جنگ ترکیبی را در ابزارهایی چون حمله‌های سایبری، نیروهای نظامی نامنظم و منظم، نیروی ویژه، حمایت از ناآرامی‌های محلی، جنگ اطلاعاتی، اقتصادی، تبلیغات و دیپلماسی معرفی می‌کند و روش جنگیدن جنگ ترکیبی را با ترکیب ابزارهای چندگانه جنگ متعارف و غیرمتعارف بیان می‌کند. این درحالی است که در دهه گذشته، آمریکا همراه با متحدان بین‌المللی خود بر توان مقابله با تهدیدهای نامنظم ناشی از بازیگران غیردولتی تا اندازه بسیاری افزوده است، اما در همین سال‌ها یک چالش متمایز علیه آمریکا و شرکای این کشور در ناتو و حتی دیگر کشورها به واسطه ترکیب جدیدی از حمله‌های نامنظم به وجود آمده است؛ این چالش جدید، ترکیبی از ابزارهای متعارف، نامنظم و ناهمگون است. (قاسمی و اسماعیلی، ۱۳۹۶: ۶۸-۶۷)

۲-۵. جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران

آمریکا آشکارا انقلاب اسلامی ایران و سیاست‌های آن را دشمن خود تعریف کرده و در طول چهل و دو سال گذشته، تمامی هدف‌گذاری‌ها و سیاست‌های خود در قبال ایران را در تضعیف انقلاب اسلامی و درگیرسازی ظرفیت‌های آن به شیوه‌های مختلف قرار داده و همچنان با راهکنش‌های گوناگون و متنوع در قالب ابزارهای متفاوت، شامل طیف ابزاری جنگ سخت تا جنگ نرم و هوشمند، همواره در دستورکار خود قرار داده است. از بهار سال ۱۳۵۹ هجری شمسی آمریکا سیاست مداخله‌جویانه و تجاوز نظامی را در پیش گرفته که ابتدا تجاوز نظامی طبس و کودتای نقاب و سپس تحمیل یک جنگ هشت ساله، انهدام

هوایمای مسافری ج.ا.ایران، سازماندهی و پشتیبانی از نیروهای ضدانقلاب به گونه‌های سیاسی، مالی، تسلیحاتی، متهم کردن ایران به نقض حقوق بشر، حمایت از تروریسم و گروه‌های تروریستی، اتهام تلاش ایران برای دستیابی به سلاح‌های کشتار جمعی، اخلال در روند صلح غرب آسیا، تحریم فناوری موشکی و اقدام‌های صلح‌آمیز هسته‌ای، ایران‌هراسی، طرح محور شرارت، برجسته‌سازی موضوع هسته‌ای ایران در مجامع بین‌المللی و در پی آن تحریم‌های سخت و حداکثری اقتصادی و سایر حوزه‌ها، مسدود کردن اموال و دارایی‌ها، طراحی و عملیاتی کردن ترور دانشمندان هسته‌ای، دامن زدن به اختلاف‌های قومی، نژادی و مذهبی، جاسوسی علنی با هوایم‌های بدون سرنشین، راه‌اندازی شبکه‌های ماهواره‌ای و رادیویی فارسی‌زبان جهت تخریب ایران در افکار عمومی بین‌الملل و ... که سه محور اصلی آن رهنامه (دکترین) مهار، نبرد رسانه‌ای و سازماندهی نافرمانی‌های مدنی می‌باشد. (آجیلی، ۱۳۹۴: ۱۵۱)

دولت آمریکا با توجه به موارد یادشده در بالا بی‌ثبات‌سازی را در دستورکار خود قرار داده تا یک بی‌نظمی مدیریت‌شده از سوی خود و غیرقابل واپایش (کنترل) برای رقبا ایجاد کند تا رقبا را در این آشفته بازار از بازی ژئوپلیتیکی دور کند. اهرم‌های بی‌ثبات‌سازی که از سوی آمریکا در کشورهای بالکان و اوراسیا استفاده شد، هم اکنون در بعضی از کشورهای غرب آسیا به‌کار رفته که در دو نوع انقلاب‌های رنگی و جنگ‌های ناهمگون قابل شناسایی است. با این رویکرد، آمریکا این دو نوع را به‌عنوان بازوهای جنگ ترکیبی معرفی و بر مبنای داده‌های جمعیت‌شناختی از جامعه هدف، ایدئولوژی متناسب با منافع خود، به‌وسیله عملیات روانی و حمله اطلاعاتی به تدریج گروه‌های منفعل را به کنشگران فعال و اعتراض‌کنندگان ضددولتی علنی تبدیل می‌کند. در راستای از قوه به فعل در آوردن موارد یادشده «استیون مان»^۱ بر این عقیده است که یکی از راه‌های جهت‌دهی کنشگری فعال نسبت به اعتراض‌ها و مواردی از این قبیل، ترویج یک ایدئولوژی ویژه مانند «تکثرگرایی دموکراتیک» و احترام به حقوق بشر است

تا مانند یک ویروس، امور جامعه را مختل کند. به این صورت که از فردی به فرد دیگری سرایت کرده و یک همه‌گیری (اپیدمی) سیاسی را شکل می‌دهد. (Korybko, 2015:3-5) با توجه به مطالب یادشده، اقدام‌های آمریکا در چهار دهه گذشته علیه ج.ا.ایران را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد:

۲-۵-۱. اقدام‌های سیاسی و دیپلماتیک

دیپلماسی تعیین‌کننده چارچوب رهنامه سیاست خارجی هر کشور و اصول کلی هدایت سیاست خارجی است. به طور کلی سیاست خارجی آمریکا در برابر ج.ا.ایران، در طول سال‌های پس از انقلاب از نوسان زیادی برخوردار نبوده و این کشور راهبرد یکسانی را در برخورد با ایران در دستورکار قرار داده است؛ اگرچه در مقاطع مختلف به لحاظ روشی، سعی کرده تا از راهکنش‌های متنوعی برای پیشبرد راهبرد مهار و واپایش (کنترل) رفتار جمهوری اسلامی بهره‌گیری نماید. (امینی، ۱۳۹۶:۶۲) روند تهاجمی شدن سیاست خارجی آمریکا علیه ج.ا.ایران از آغاز انقلاب اسلامی تا امروز همواره از یک رشد صعودی برخوردار بوده که در زیر به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود:

- (۱) حمایت از حزب بعث عراق و تحمیل و راه‌اندازی جنگ هشت ساله؛
- (۲) فروش تسلیحات و راه‌اندازی معمای امنیتی در میان کشورهای منطقه غرب آسیا؛
- (۳) ایجاد و استقرار پایگاه‌های نظامی در کشورهای همسایه ج.ا.ایران؛
- (۴) حمایت از سازوکار برخورد با برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای ایران؛
- (۵) کشاندن موضوع هسته‌ای ایران به شورای امنیت و صدور قطعنامه تحریم‌های چندجانبه و هم‌اکنون نیز فشار حداکثری؛
- (۶) راه‌اندازی و حمایت از گروه‌های تروریستی در منطقه غرب آسیا و نفوذ آنها در کشورهای همسایه ایران و در کشورهای مقاومت؛
- (۷) اعمال تحریم‌های یکجانبه بعد از خروج از برجام و تلاش برای هم‌صدا کردن سایر کشورهای هم‌پیمان. (عبدخدائی و رحیمی‌نژاد، ۱۳۹۷:۱۸۱)

۲-۵-۲. حمایت از درگیری‌ها و ناآرامی‌های داخلی

با پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ هجری شمسی، سلطه آمریکا بر ایران پایان یافت و دوره جدیدی در روابط این کشور با ایران آغاز شد. آمریکا، متحدان غربی و صهیونیسم بین‌الملل، از آن سال همواره به صورت خصمانه با ایران برخورد داشته‌اند که مخرج مشترک تمام سیاست‌های سلطه‌طلبانه آنان، «استحاله» انقلاب اسلامی و براندازی نظام مقدس ج.ا.ایران بوده است. در این راهبرد و هدف کلان طراحی شده، آنها با سازماندهی تهاجم فرهنگی، سیاسی، روانی و تبلیغاتی و تطهیر خود در افکار عمومی ملت ایران به‌ویژه در نسل جوان، حمله به مبانی اعتقادی و ارزش‌های اسلامی و ملی را در دستورکار خود قرار داده و با القای ناکارآمدی نظام، همه دستاوردهای مثبت گذشته را به صورت اغراق‌آمیزی نفی کرده‌اند. (رفعی و همکاران، ۱۳۹۳:۱۳۵)

۲-۵-۳. جنگ اقتصادی

همزمان با پیروزی انقلاب اسلامی ایران، به دلیل ارزیابی نظام سلطه از ناتوانی خود در برخورد نظامی، از اقتصاد به‌عنوان ابزاری قوی جنگ علیه ایران استفاده کرد. بررسی روند تحریم‌های آمریکا علیه ایران نشان می‌دهد وابستگی نظام اقتصادی ایران به درآمدهای نفتی، منجر به این شده که بخش عمده تمرکز آمریکا بر قطع شریان اصلی اقتصاد، یعنی نفت قرار گیرد. وابستگی شدید به درآمدهای نفتی، مهم‌ترین جنبه آسیب‌پذیری کشور در جنگ اقتصادی است. آنچه مسلم است، مقاوم‌سازی اقتصاد در این شرایط جز از مسیر تقویت و رونق‌بخشی به تولید محقق نخواهد شد. در طول چهار دهه منازعه و اعمال فشارهای روزافزون اقتصادی و امروزه فشار حداکثری این کشور علیه ایران عوامل مختلفی قابل بررسی است. (امیدی و همکاران، ۱۳۹۶:۱۱۹)

۲-۵-۴. جنگ روانی

آمریکا با استفاده از راهکنش‌های (تاکتیک‌های) عملیات روانی در راستای هدف‌های راهبردی جنگ سرد و نرم، به اجرای هرچه سریع‌تر اقدام‌های خود می‌پردازد. عمده روش‌ها و راهکنش‌های آمریکا علیه ایران در این زمینه که تاکنون از آنها بهره‌برداری نموده، در چند محور خلاصه می‌شوند:

- (۱) تبلیغات رسانه‌ای؛
- (۲) معرفی چهره‌ترسناک از اسلام و ج.ا.ایران نزد افکار عمومی جهان به ویژه غرب؛
- (۳) تلاش برای تضعیف خزنده نظام در میان اقشار مختلف مردم؛
- (۴) معرفی تصویر مطلوب از آزادی و مردمسالاری آمریکا در میان جوامع به ویژه ایران؛
- (۵) القای افکار منفی مبنی بر اجماع جهانی علیه ایران؛
- (۶) افزایش فشار حداکثری تحریم‌های مالی و پولی؛
- (۷) تحریم شخصیت‌های حقیقی و حقوقی ایران در تمامی حوزه‌های تعاملاتی؛
- (۸) تحریف واقعیت‌ها؛
- (۹) ایجاد بلوک عبری-عربی؛
- (۱۰) استفاده از اصطلاح «تمامی گزینه‌ها روی میز است» به ویژه تهدید به حمله نظامی. (طائفی و جنت‌مکان‌شاد، ۱۳۹۰: ۱۷۵)

۲-۵-۵. جنگ سایبری

جنگ سایبری شامل حمله‌های دیجیتالی به شبکه‌ها، سامانه‌ها و اطلاعات کشور دیگری با هدف صدمه زدن به آنهاست. این حمله‌ها ممکن است حاوی تخریب، تغییر یا به سرقت بردن اطلاعات یا از دسترس خارج کردن خدمات برخط باشد که جامعه نظامی و یا جامعه‌های بزرگتر از آنها استفاده می‌کنند. (جعفری و اسدی، ۱۳۹۷: ۶۱) آمریکا نیز در این رابطه اقدام‌های زیادی علیه ایران اسلامی داشته و دارد که به تعدادی از این موارد می‌توان اشاره داشت:

- (۱) تشکیل گروه‌های سیاسی در فضای مجازی؛
- (۲) جاسوسی اینترنتی؛

(۳) تشکیل اجتماعات مجازی؛

(۴) شکل دادن به نافرمانی مدنی و انتقال مستقیم اندیشه‌ها از راه ارتباطات و شبکه‌های

مجازی معاند در داخل و خارج؛

(۵) افکارسازی از راه فضای مجازی؛

(۶) ایجاد گروه‌های فشار و صاحب‌نفوذ مجازی؛

(۷) تلاش جهت کاهش نفوذ رسانه‌های ملی و داخلی و گسترش شایعه و

خرافات. (گلفام و حسینی، ۱۳۹۷: ۹۴)

۲-۵-۶. جنگ اطلاعاتی^۱

در جنگ اطلاعاتی ارتش‌های بزرگ مستقر در مواضع، به نبرد فرسایشی و خونین نمی‌پردازند، بلکه نیروهای کوچک و چابک و مجهز به اطلاعات ماهواره‌ای و حسگرهای میدان جنگ با سرعت و در مکان‌های غیرمنتظره ضربه خود را به حریف وارد می‌کنند، چون انقلاب اطلاعات سبب تغییر در چگونگی ورود جوامع به منازعه‌ها و جنگیدن نیروهای مسلح آنها شده است. (قربان‌زاده سوار و همکاران، ۱۳۹۷: ۴۲) برخی از روش‌ها و راهکنش‌های (تاکتیک‌های) جنگ اطلاعاتی که آمریکا در سالیان گذشته علیه ج.ا.ایران به کار گرفته، به شرح زیر است:

(۱) دادن تسهیلات و آزادی بیشتر به کاربران اینترنت در ایران؛

(۲) به‌کارگیری جاسوسان ایرانی؛

(۳) اعزام و به‌کارگیری جاسوسان خارجی و سرویس‌های اطلاعاتی دشمنان؛

(۴) استفاده از اطلاعات منابع باز و فنی؛

(۵) استفاده از جاسوسی اینترنتی؛

(۶) افکارسازی از راه فضای مجازی؛

(۷) نفوذ و خرابکاری اینترنتی؛

(۸) انتقال مستقیم اندیشه‌ها و دیدگاه‌های جریان معاند به داخل. (قربانزاده سوار و همکاران،

۱۳۹۷:۴۲).

۲-۵-۷. نیروهای نظامی منظم

نگاهی به تاریخ سیاست خارجی آمریکا نشان‌دهنده این واقعیت است که نیروی نظامی همواره جایگاه مهمی در فرایند طراحی و اجرای سیاست خارجی این کشور داشته و بسیاری از کشورهایی که مخالف سیاست‌های آمریکا بودند، هدف حمله نظامی این کشور قرار گرفته‌اند. (دهشیری و غفوری، ۱۳۹۴:۱۸۶) با پیروز انقلاب اسلامی و شکست سیاست «دوستونی» نیکسون، آمریکا سیاست تهاجمی تری را درپیش گرفت. به دلیل اهمیت جلوگیری از نفوذ تفکر انقلابی- شیعی، حوزه اصلی راهبرد آمریکا در این دوران در خلیج فارس متوجه محدودسازی ایران بود که در این چارچوب برای جلوگیری از موفقیت‌های پی‌درپی ایران در جنگ تحمیلی اقدام‌های زیادی را علیه کشورمان به مورد اجرا گذاشت. (دارا و بابایی، ۲۰۲۰:۱۳۹۵) در اواخر جنگ تحمیلی نیز آمریکا مستقیم با ایران درگیر شد تا ایران را وادار به پذیرش آتش‌بس نماید و تابستان ۱۹۸۷ اوج درگیری‌های نظامی ایران و آمریکا در منطقه خلیج فارس شکل گرفت که در زیر به آنها اشاره می‌شود:

(۱) پرواز هواپیماهای جاسوسی بر فراز ایران؛

(۲) هدف قراردادن کشتی ایرانی «ارج» از سوی آمریکا در ۲۱ سپتامبر ۱۹۸۷ و

شهیدشدن سه ملوان ایرانی؛

(۳) هدف قراردادن هواپیمای مسافربری ایران به وسیله ناو جنگی آمریکایی و شهادت

۲۹۰ مسافر آن از اصلی‌ترین موارد درگیری میان دو طرف در خلیج فارس بود. (درفشان و

همکاران، ۱۳۹۵:۱۸)

۲-۶. رویکرد آمریکا نسبت به ج.ا.ایران

در پشت تمام فعالیت‌های آمریکا نسبت به ایران، می‌توان تفکر راهبردی این کشور در مورد «تغییر رژیم» در ایران را دید. با این نگاه، از دید آمریکا می‌توان گفت که تغییر رژیم

در ایران می‌تواند تنش‌های تهران با کشورهای حاشیه خلیج فارس را از بین برده و به جای آن تمرکز سیاست ایران را بر قفقاز و آسیای مرکزی قرار داد. البته نگاه دیگری نیز وجود دارد و آن اینکه بدون تغییر رژیم و با استفاده از روابطی که در موضوع هسته‌ای و حقوق بشر علیه ایران شکل گرفته، درگیری‌های قومی و مانند آن، جهت‌گیری ژئوپلیتیکی ایران را از متحدان منطقه‌ای آمریکا منحرف می‌کند.

۳. یافته‌های تحقیق و تجزیه و تحلیل آنها

با توجه به مطالعات و ادبیات و مبانی نظری تحقیق، یافته‌ها بیانگر آن است که مؤلفه‌ها و ابزارهای جنگ ترکیبی می‌تواند به‌عنوان یکی از شاخه‌های اصلی حوزه بازدارندگی فعال و مؤثر برای سازمان‌های مرتبط و به‌ویژه سازمان‌های نظامی در نظر گرفته شده و به‌عنوان چراغ راهنمایی جهت هدایت توانایی‌های موردنیاز برای تقابل با دشمن اصلی ج.ا.ایران عمل کند و از طرفی، نقشه‌های دشمنان این مرز و بوم را نقش بر آب و توانایی‌ها و ظرفیت‌های فراوان کشور را در بحران‌های مختلف با هم‌افزایی منابع به نیروهای مسلح و سایر سازمان‌ها چه لشکری و چه کشوری انتقال دهد.

وجود مؤلفه‌های گوناگون در جنگ ترکیبی نشان از دامنه وسیع این نوع جنگ در زمینه‌های مختلف دارد که در این تحقیق فقط به چند مؤلفه توجه ویژه شده و ابزارهای حاکم در هرکدام از این مؤلفه‌ها موردبررسی و ارزیابی قرار گرفت. گفتنی است با مطالعه ادبیات و مبانی نظری تحقیق، مؤلفه‌های جنگ ترکیبی مشتمل بر ۸ مؤلفه مشخص شد که عبارتند از: «روانی، اطلاعاتی، اقتصادی، دیپلماسی - سیاسی، سایبری، نیروهای نظامی منظم، نیروهای ویژه و حمایت از درگیری‌های داخلی» که پس از جرح و تعدیل سؤال‌های گفته‌شده و گردآوری اطلاعات به‌دست آمده از پرسشنامه، در پاسخ به سؤال‌های فرعی و درنهایت سؤال اصلی تحقیق، ضمن تأیید ۸ مؤلفه بر اساس رابطه «فریدمن»، اهمیت مؤلفه‌های جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران به ترتیب از دید جامعه آماری تحقیق به شرح جدول شماره (۱) اولویت‌بندی گردیدند.

جدول شماره (۱): اولویت‌بندی مؤلفه‌های جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران

رتبه	نمره میانگین	مؤلفه‌ها	ردیف
۱	۷/۸۸	جنگ روانی	۱
۲	۶/۳۰	جنگ اطلاعاتی	۲
۳	۶/۰۷	جنگ اقتصادی	۳
۴	۵/۴۸	جنگ دیپلماسی	۴
۵	۴/۰۸	جنگ سایبری	۵
۶	۳/۱۸	نیروهای نظامی منظم	۶
۷	۱/۶۲	نیروهای ویژه	۷
۸	۱/۳۸	حمایت از درگیری‌های داخلی	۸

۳-۱. تحلیل توصیفی تحقیق

چارچوب مفهومی بر اساس روابط بین متغیرها و پاسخ به سؤال‌های فرعی و اصلی بر قابلیت سنجش استوار بوده که چارچوب نظری در این تحقیق بر مبنای نظریه‌های موجود در حوزه جنگ ترکیبی و فصل مشترک آن با سایر مبانی حاکم بر تحقیق؛ به‌دست آمده است. در ادامه با طراحی پرسشنامه به‌دست آمده از مؤلفه‌ها و ابزارهای جنگ ترکیبی از ادبیات تحقیق و به‌اشتراک گذاشتن آنها با جامعه خبرگی و دریافت تأیید نظر آنها در قابلیت اندازه‌گیری مؤلفه‌ها و ابزارهای جنگ ترکیبی، پرسشنامه‌ای تهیه و در میان حجم نمونه معرفی شده توزیع شد. پاسخ توصیفی احصاشده از پرسشنامه حجم نمونه، برابر جدول شماره (۲) خلاصه‌بندی و به شرح ادامه آمده است.

جدول شماره (۲): اولویت‌بندی ابزارهای جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران

شماره ابزار	ابزارها	نمره میانگین	رتبه	شماره ابزار	ابزارها	نمره میانگین	رتبه
۱۱	تحریم‌های صدور نفت و بنزین و کالاهای تجاری ج.ا.ایران	۳۷/۸۰	۱	۴۴	توسعه و گسترش پایگاه‌های نظامی در کشورهای همجوار ج.ا.ایران	۲۶/۰۷	۲۸
۱۴	قطع ارتباط تجاری کشورهای جهان با ایران	۳۶/۶۷	۲	۲۲	حمایت از عراق و راه‌اندازی جنگ (دیپلماسی موازنه قوا علیه ج.ا.ایران)	۲۵/۹۸	۲۹

شماره ابزار	ابزارها	نمره میانگین	رتبه	شماره ابزار	ابزارها	نمره میانگین	رتبه
۱	به کارگیری تبلیغات رسانه‌ای آمریکا علیه ایران	۳۶/۵۳	۳	۴۲	حمله به امکانات زیربنایی و زیرساخت‌های کشور	۲۵/۵۷	۳۰
۹	نفوذ در ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی و ... علیه نظام ج.ا.ایران	۳۵/۹۸	۴	۲۱	شکل دادن و حمایت از نافرمانی مدنی	۲۴/۷۷	۳۱
۱۵	مسدودشدن منابع مالی و پولی ایران در بانک‌های جهانی	۳۴/۲۲	۵	۳۵	جاسوسی اینترنتی	۲۴/۶۸	۳۲
۲۵	کشاندن موضوع هسته‌ای ایران به شورای امنیت و صدور قطعنامه تحریم‌های چندجانبه	۳۳/۴۳	۶	۴۸	پشتیبانی از گروه‌های سیاسی معاند در فضای مجازی	۲۴/۶۰	۳۳
۸	تحریف واقعیت‌ها	۳۳/۳۸	۷	۵۳	کاهش نفوذ رسانه‌های ملی و گسترش شایعه و خرافات	۲۴/۵۵	۳۴
۲۹	اعمال تحریم‌های یکجانبه	۳۳/۱۲	۸	۵۱	مبارزه با واپایش (کنترل) خبری حاکمیت ج.ا.ایران از طریق فضای مجازی	۲۴/۵۰	۳۵
۴۵	به کارگیری گروه‌های تروریستی مانند داعش، القاعده و ... علیه ج.ا.ایران	۳۲/۲۰	۹	۱۷	جلوگیری از دستیابی ج.ا.ایران به انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای در منطقه	۲۴/۳۲	۳۶
۴۷	حمایت و پشتیبانی از گروه‌های تروریستی در منطقه	۳۱/۹۷	۱۰	۳۸	انتقال مستقیم اندیشه‌ها و دیدگاه‌های جریان معاند به داخل	۲۴/۲۰	۳۷
۶	القای افکار منفی مبنی بر اجماع جهانی علیه ج.ا.ایران	۳۱/۸۷	۱۱	۳۷	نفوذ و خرابکاری اینترنتی	۲۴/۱۰	۳۸
۱۸	جلوگیری از همکاری شرکت‌های نفتی بین‌المللی با ج.ا.ایران	۳۱/۵۷	۱۲	۳۳	استفاده از اطلاعات منابع باز	۲۴/۰۲	۳۹
۲	معرفی چهره ترسناک از ج.ا.ایران نزد افکار عمومی جهان (ایران‌هراسی)	۳۱/۶۸	۱۳	۱۹	زمینه‌سازی انجام براندازی و کودتا علیه ج.ا.ایران	۲۳/۹۲	۴۰
۱۶	تحریم صدور تسلیحات نظامی ج.ا.ایران	۳۰/۸۸	۱۵	۵۰	حمله مستقیم نظامی به تجهیزات و تسلیحات دفاعی ج.ا.ایران، مانند غرق نمودن ناوچه پیکان و ...	۲۳/۸۲	۴۱
۵	تقویت گروه‌ها و جناح‌های مخالف علیه ایران	۳۰/۸۲	۱۶	۲۳	عدم برخورد با گروه‌های معاند از جمله منافقین	۲۳/۳۷	۴۲
۲۴	حمایت از سازوکار برخورد با برنامه‌های صلح‌آمیز هسته‌ای ج.ا.ایران در شورای حکام	۳۰/۶۳	۱۷	۴۰	حمله به مراکز حساس و حیاتی ج.ا.ایران	۲۳/۲۷	۴۳
				۴۰	حفظ راهبرد همه‌گزینه‌ها بر روی میز	۲۲/۸۸	۴۴

شماره ابزار	ابزارها	نمره میانگین	رتبه	شماره ابزار	ابزارها	نمره میانگین	رتبه
۳	ترسیم ایران به عنوان محور شرارت در منطقه و جهان	۳۰/۴۰	۱۸	۲۷	القای ناامن کردن کشورهای جهان برای مقامات ایرانی	۲۲/۸۵	۴۵
۱۲	وآپایش (کنترل) و دسترسی به منابع انرژی و جلوگیری از سلطه رقبای منطقه توسط آمریکا	۲۹/۷۲	۱۹	۷	صدور دستور تخریب تأسیسات هسته‌ای ج.ا.ایران	۲۲/۸۳	۴۶
۲۸	کناره‌گیری و خروج از برجام	۲۶/۶۷	۲۰	۲۶	اعطای تسهیلات و آزادی بیشتر به کاربران اینترنت در ایران	۲۲/۲۳	۴۷
۱۳	حضور نظامی آمریکا در آبراه‌های راهبردی دنیا مانند هرمز، خلیج عدن و ... در جهت جلوگیری از دستیابی ج.ا.ایران به منافع حاصل از صادرات کالا و انرژی	۲۹/۳۵	۲۱	۳۰	به‌کارگیری جاسوسان ایرانی	۲۲/۲۳	۴۸
۲۰	حمایت از جدایی مردم از حکومت	۲۹/۲۸	۲۲	۳۱	استفاده از منابع اطلاعاتی فنی	۲۲/۱۵	۴۹
۴	تضعیف ج.ا.ایران به صورت خزنده و ناملموس	۲۸/۴۸	۲۳	۳۴	فیلترینگ و مسدود نمودن سایت‌های اینترنتی	۲۱/۵۵	۵۰
۴۶	خرابکاری در مراکز حساس و حیاتی توسط گروه‌های تروریستی	۲۸/۴۳	۲۴	۵۲	تهدید به حمله نظامی	۲۱/۱۸	۵۱
۳۹	تشکیل ائتلاف نظامی و امنیتی علیه ج.ا.ایران	۲۷/۹۷	۲۵	۱۰	اعزام و به‌کارگیری جاسوسان خارجی و سرویس‌های اطلاعاتی معاند	۲۰/۴۸	۵۲
۳۶	افکارسازي از راه فضای مجازی	۲۶/۶۷	۲۶	۳۲	ترویج مردمسالاری	۱۹/۶۲	
۴۱	حمله به مراکز تصمیم‌گیر و فرماندهی و کنترل نیروها	۲۶/۴۰	۲۷	۴۹	(دموکراسی) دیجیتالی		

۳-۲. تجزیه و تحلیل آمار استنباطی داده‌ها

با توجه به جدول تحلیل آمار استنباطی روشن است که بیش از ۹۰/۵٪ اعضای جامعه نمونه معتقدند که «مؤلفه‌ها و ابزارهای مربوط به جنگ ترکیبی آمریکا علیه ایران» به میزان زیاد و خیلی زیاد مؤثرند. یعنی نتایج به دست آمده از استخراج آمارهای توصیفی نشان می‌دهد که میانگین این مؤلفه‌ها و ابزارها در بین پاسخگویان این پژوهش بر روی طیف ۰

تا ۵، بین زیاد تا خیلی زیاد می‌باشند. یعنی می‌توان گفت ابزارهای یاد شده در جدول به عنوان خروجی‌های هر کدام از ابزارهای مؤلفه‌های جنگ ترکیبی تأییدشده و موردتوجه قرار دارند. در این بخش از تحقیق با استفاده از آماره آزمون میانگین T-Test پاسخ سؤال‌های تحقیق را از جامعه نمونه به جامعه آماری تعمیم می‌دهیم. تفسیر و نتیجه هر آزمون با توجه به خروجی‌ها و براساس تکرار محاسبه‌های لازم به صورت کیفی تفسیر می‌شود. با این کار (تعیین آزمون ارزشی) پژوهشگران آخرین میانگین را با دادن میانگین‌های متفاوت به نرم‌افزار SPSS که از نظر سطح معنی‌داری به ۰/۰۵ نزدیک و یا منطبق بر آن باشد به دست آورده و به‌عنوان یک نمونه ارزشی به جامعه آماری معرفی و در آن قابل تعمیم خواهد بود. از این رو نتایج بیانگر آن است که از دیدگاه خبرگان دانشگاهی، میزان تأثیر مؤلفه‌ها و ابزارهای جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران در حد «خیلی زیاد» است.

جدول شماره (۳): آمار استنباطی مربوط به مؤلفه‌ها و ابزارهای جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران

One-Sample Test						
Test Value = 3						
95% Confidence Interval of the Difference	Mean Difference	Sig. (2-tailed)	df	t		
						Upper
۱/۸۷	۱/۵۳	۱/۷۰۰	۰/۰۰۰	۲۹	۱۹/۹۷۷	به‌کارگیری تبلیغات رسانه‌ای آمریکا علیه ایران
۱/۷۲	۱/۲۱	۱/۴۶۷	۰/۰۰۰	۲۹	۱۱/۷۸۹	معرفی چهره ترسناک از ایران نزد افکار عمومی جهان (ایران‌هراسی)
۱/۶۹	۱/۱۱	۱/۴۰۰	۰/۰۰۰	۲۹	۹/۹۵۷	ترسیم ایران به عنوان محور شرارت در منطقه و جهان
۱/۶۳	۱/۰۳	۱/۳۳۳	۰/۰۰۰	۲۹	۹/۱۰۳	تضعیف ج.ا.ایران به‌صورت خزنده و ناملموس
۱/۶۷	۱/۱۳	۱/۴۰۰	۰/۰۰۰	۲۹	۱۰/۵۹۲	تقویت گروه‌ها و جناح‌های مخالف علیه ایران
۱/۷۱	۱/۱۶	۱/۴۳۳	۰/۰۰۰	۲۹	۱۰/۷۸۵	القای افکار منفی مبنی بر اجماع جهانی علیه ایران
۱/۳۳	۰/۶۱	۰/۹۶۷	۰/۰۰۰	۲۹	۵/۴۹۱	القای ناامن کردن کشورهای جهان برای مقامات ایرانی
۱/۷۵	۱/۳۸	۱/۵۶۷	۰/۰۰۰	۲۹	۱۷/۰۲۶	تحریف واقعیت‌ها
۱/۸۷	۱/۴۶	۱/۶۶۷	۰/۰۰۰	۲۹	۱۶/۶۹۹	نفوذ در ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی و ... علیه

One-Sample Test						
Test Value = 3						
95% Confidence Interval of the Difference		Mean Difference	Sig. (2-tailed)	df	t	
Upper	Lower					
						نظام ج.ا.ایران
۱/۲۰	۰/۳۳	۰/۷۶۷	۰/۰۰۱	۲۹	۳/۶۰۴	تهدید به حمله نظامی
۱/۹۳	۱/۶۱	۱/۷۶۷	۰/۰۰۰	۲۹	۲۲/۴۹۴	تحریم‌های صدور نفت و بنزین و کالاهای تجاری ج.ا.ایران
۱/۶۳	۱/۱۰	۱/۳۶۷	۰/۰۰۰	۲۹	۱۰/۴۲۰	واپایش (کنترل) و دسترسی به منابع انرژی و جلوگیری از سلطه رقبای منطقه توسط آمریکا
۱/۶۳	۰/۹۷	۱/۳۰۰	۰/۰۰۰	۲۹	۸/۱۲۰	حضور نظامی آمریکا در آبراه‌های راهبردی دنیا
۱/۸۷	۱/۵۳	۱/۷۰۰	۰/۰۰۰	۲۹	۱۹/۹۷۷	قطع ارتباط تجاری کشورهای جهان با ایران
۱/۷۹	۱/۴۱	۱/۶۰۰	۰/۰۰۰	۲۹	۱۷/۵۸۸	مسدود شدن منابع مالی و پولی ایران در بانک‌های جهانی
۱/۷۳	۱/۰۷	۱/۴۰۰	۰/۰۰۰	۲۹	۸/۵۷۳	تحریم صدور تسلیحات نظامی ج.ا.ایران
۱/۴۳	۰/۷۰	۱/۰۶۷	۰/۰۰۰	۲۹	۵/۹۶۰	جلوگیری از دستیابی ج.ا.ایران به انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای در منطقه
۱/۷۳	۱/۰۷	۱/۴۰۰	۰/۰۰۰	۲۹	۸/۵۷۳	جلوگیری از همکاری شرکت‌های نفتی بین‌المللی با ج.ا.ایران
۱/۴۱	۰/۶۶	۱/۰۳۳	۰/۰۰۰	۲۹	۵/۶۶۳	زمینه‌سازی انجام براندازی و کودتا علیه ج.ا.ایران
۱/۶۶	۱/۰۰	۱/۳۳۳	۰/۰۰۰	۲۹	۸/۲۶۰	حمایت از جدایی مردم از حکومت
۱/۴۳	۰/۷۷	۱/۱۰۰	۰/۰۰۰	۲۹	۶/۸۱۰	شکل دادن و حمایت از نافرمانی مدنی
۱/۴۹	۰/۸۴	۱/۱۶۷	۰/۰۰۰	۲۹	۷/۳۰۹	حمایت از عراق و راه‌اندازی جنگ (دیپلماسی موازنه قوا علیه ج.ا.ایران)
۱/۳۸	۰/۶۹	۱/۰۳۳	۰/۰۰۰	۲۹	۶/۱۰۰	عدم برخورد با گروه‌های معاند از جمله منافقین
۱/۷۰	۱/۰۳	۱/۳۶۷	۰/۰۰۰	۲۹	۸/۴۱۱	حمایت از سازوکار برخورد با برنامه هسته‌ای ایران در شورای حکام
۱/۷۹	۱/۲۸	۱/۵۳۳	۰/۰۰۰	۲۹	۱۲/۳۲۴	کشاندن موضوع هسته‌ای ایران به شورای امنیت و صدور قطعنامه تحریم‌های چندجانبه
۱/۲۳	۰/۴۴	۰/۸۳۳	۰/۰۰۰	۲۹	۴/۳۳۴	صدور دستور تخریب تأسیسات هسته‌ای ج.ا.ایران
۱/۳۶۶	۰/۷۰۱	۱/۰۳۳۳	۰/۰۰۰	۲۹	۶/۳۶۰	حفظ همه گزینه‌های روی میز
۱/۶۵	۱/۰۸	۱/۳۶۷	۰/۰۰۰	۲۹	۹/۷۸۶	کناره‌گیری و خروج از برجام

One-Sample Test						
Test Value = 3						
95% Confidence Interval of the Difference		Mean Difference	Sig. (2-tailed)	df	t	
Upper	Lower					
۱/۸۰	۱/۳۳	۱/۵۶۷	۰/۰۰۰	۲۹	۱۳/۷۰۶	اعمال تحریم‌های یکجانبه
۱/۳۰	۰/۶۳	۰/۹۶۷	۰/۰۰۰	۲۹	۵/۹۵۰	اعطای تسهیلات و آزادی بیشتر به کاربران اینترنت در ایران
۱/۳۴	۰/۷۳	۱/۰۳۳	۰/۰۰۰	۲۹	۶/۹۹۸	به‌کارگیری جاسوسان ایرانی
۱/۲۳	۰/۶۴	۰/۹۳۳	۰/۰۰۰	۲۹	۶/۵۱۳	اعزام و به‌کارگیری جاسوسان خارجی و سرویس‌های اطلاعاتی معاند
۱/۴۱	۰/۸۶	۱/۱۳۳	۰/۰۰۰	۲۹	۸/۵۰۰	استفاده از اطلاعات منابع باز
۱/۳۴	۰/۷۹	۱/۰۶۷	۰/۰۰۰	۲۹	۷/۸۹۹	استفاده از منابع اطلاعاتی فنی
۱/۴۵	۰/۹۵	۱/۲۰۰	۰/۰۰۰	۲۹	۹/۸۹۳	جاسوسی اینترنتی
۱/۵۴	۱/۱۳	۱/۳۳۳	۰/۰۰۰	۲۹	۱۳/۳۵۹	افکارسازی از راه فضای مجازی
۱/۴۲	۰/۸۴	۱/۱۳۳	۰/۰۰۰	۲۹	۷/۹۹۹	نفوذ و خرابکاری اینترنتی
۱/۴۱	۰/۸۶	۱/۱۳۳	۰/۰۰۰	۲۹	۸/۵۰۰	انتقال مستقیم اندیشه‌ها و دیدگاه‌های جریان معاند به داخل
۱/۵۴	۰/۹۹	۱/۲۶۷	۰/۰۰۰	۲۹	۹/۳۷۹	تشکیل ائتلاف نظامی و امنیتی علیه ج.ا.ایران
۱/۳۱	۰/۶۹	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۲۹	۶/۵۹۵	حمله به مراکز حساس و حیاتی ج.ا.ایران
۱/۴۴	۰/۸۳	۱/۱۳۳	۰/۰۰۰	۲۹	۷/۵۷۷	حمله به مراکز تصمیم‌گیر و فرماندهی و کنترل نیروها
۱/۴۱	۰/۷۳	۱/۰۶۷	۰/۰۰۰	۲۹	۶/۴۴۰	حمله به امکانات زیربنایی و زیرساخت‌های کشور
۱/۳۲	۰/۵۴	۰/۹۳۳	۰/۰۰۰	۲۹	۴/۸۷۷	حمله مستقیم نظامی به تجهیزات و تسلیحات دفاعی ج.ا.ایران
۱/۵۱	۰/۸۳	۱/۱۶۷	۰/۰۰۰	۲۹	۷/۰۰۰	توسعه و گسترش پایگاه‌های نظامی در کشورهای همجوار ج.ا.ایران
۱/۷۲	۱/۲۱	۱/۴۶۷	۰/۰۰۰	۲۹	۱۱/۷۸۹	به‌کارگیری گروه‌های تروریستی مانند داعش، القاعده و ... علیه ایران
۱/۵۶	۱/۰۴	۱/۳۰۰	۰/۰۰۰	۲۹	۱۰/۱۴۰	خرابکاری در مراکز حساس و حیاتی توسط گروه‌های تروریستی
۱/۷۲	۱/۲۱	۱/۴۶۷	۰/۰۰۰	۲۹	۱۱/۷۸۹	حمایت و پشتیبانی از گروه‌های تروریستی در منطقه
۱/۴۲	۰/۸۴	۱/۱۳۳	۰/۰۰۰	۲۹	۷/۹۹۹	پشتیبانی از گروه‌های سیاسی معاند در فضای مجازی

One-Sample Test						
Test Value = 3						
95% Confidence Interval of the Difference		Mean Difference	Sig. (2-tailed)	df	t	
Upper	Lower					
۱/۱۸	۰/۶۲	۰/۹۰۰	۰/۰۰۰	۲۹	۶/۴۹۶	ترویج مردمسالاری (دموکراسی) دیجیتالی
۱/۴۲	۰/۸۴	۱/۱۳۳	۰/۰۰۰	۲۹	۷/۹۹۹	مبارزه با واپایش (کنترل) خبری حاکمیت ج.ا.ایران از راه فضای مجازی
۱/۲۷	۰/۵۹	۰/۹۳۳	۰/۰۰۰	۲۹	۵/۶۳۵	فیلترینگ و مسدود نمودن سایت‌های اینترنتی
۱/۳۹	۰/۸۸	۱/۱۳۳	۰/۰۰۰	۲۹	۹/۱۰۹	کاهش نفوذ رسانه‌های ملی و گسترش شایعه و خرافات

۳-۳. آزمون همبستگی

در پی پاسخگویی به سؤال‌های تحقیق و تعیین میزان همبستگی میان مؤلفه‌ها، از آزمون «همبستگی» با تست کواریانس در سطح $\alpha \leq 0/05$ و آزمون «پیرسون» استفاده گردیده است.

جدول شماره (۴): میزان همبستگی، نوع رابطه‌ها و جهت آنها

میزان همبستگی					جهت		رابطه	
خیلی ضعیف	ضعیف	متوسط	شدید	خیلی شدید	مثبت	منفی	معکوس	مستقیم
۰/۰۰ - ۰/۲۵	۰/۲۶ - ۰/۴۵	۰/۴۶ - ۰/۶۵	۰/۶۶ - ۰/۸۵	۰/۸۶ - ۱/۰۰				

جدول شماره (۵): میزان همبستگی مؤلفه‌های جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران

روانی	اقتصادی	حمایت از درگیری‌های داخلی	دیپلماسی سیاسی	اطلاعاتی	نیروهای نظامی منظم	نیروهای ویژه	سایبری		
۱	۰/۶۶۵**	۰/۴۹۸**	۰/۳۸۵*	۰/۴۱۲*	۰/۴۷۵**	۰/۶۴۸**	۰/۶۳۶**	Pearson Correlation	روانی
---	۰/۰۰۰	۰/۰۰۵	۰/۰۳۶	۰/۰۲۴	۰/۰۰۸	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	Sig. (2-tailed)	
۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	N	
۰/۶۶۵**	۱	۰/۶۷۵**	۰/۴۵۰*	۰/۳۸۷*	۰/۴۰۰*	۰/۶۱۷**	۰/۵۶۵**	Pearson Correlation	اقتصادی
۰/۰۰۰	---	۰/۰۰۰	۰/۰۱۳	۰/۰۳۴	۰/۰۲۸	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	Sig. (2-tailed)	
۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	N	
۰/۴۹۸**	۰/۶۷۵**	۱	۰/۶۰۷**	۰/۵۱۰**	۰/۴۵۵*	۰/۶۴۶**	۰/۴۸۳**	Pearson	۶ × ۶

روائی	اقتصادی	حمایت از درگیری‌های داخلی	دیپلماسی - سیاسی	اطلاعاتی	نیروهای نظامی منظم	نیروهای ویژه	سایبری		
								Correlation	
۰/۰۰۵	۰/۰۰۰	---	۰/۰۰۰	۰/۰۰۴	۰/۰۱۲	۰/۰۰۰	۰/۰۰۷	Sig. (2-tailed)	
۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	N	
۰/۳۸۵ [*]	۰/۴۵۰ [*]	۰/۶۰۷ ^{**}	۱	۰/۴۸۹ ^{**}	۰/۳۲۱	۰/۴۶۵ ^{**}	۰/۰۸۶	Pearson Correlation	دیپلماسی
۰/۰۳۶	۰/۰۱۳	۰/۰۰۰	---	۰/۰۰۶	۰/۰۸۴	۰/۰۱۰	۰/۶۵۲	Sig. (2-tailed)	
۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	N	
۰/۴۱۲ [*]	۰/۳۸۷ [*]	۰/۵۱۰ ^{**}	۰/۴۸۹ ^{**}	۱	-/۰۴۰	۰/۵۴۸ ^{**}	۰/۵۶۸ ^{**}	Pearson Correlation	اطلاعاتی
۰/۰۲۴	۰/۰۳۴	۰/۰۰۴	۰/۰۰۶	---	۰/۸۳۵	۰/۰۰۲	۰/۰۰۱	Sig. (2-tailed)	
۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	N	
۰/۴۷۵ ^{**}	۰/۴۰۰ [*]	۰/۴۵۵ [*]	۰/۳۲۱	-/۰۴۰	۱	۰/۳۰۸	۰/۱۰۴	Pearson Correlation	نیروهای نظامی منظم
۰/۰۰۸	۰/۰۲۸	۰/۰۱۲	۰/۰۸۴	۰/۸۳۵	---	۰/۰۹۷	۰/۵۸۵	Sig. (2-tailed)	
۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	N	
۰/۶۴۸ ^{**}	۰/۶۱۷ ^{**}	۰/۶۴۶ ^{**}	۰/۴۶۵ ^{**}	۰/۵۴۸ ^{**}	۰/۳۰۸	۱	۰/۶۴۳ ^{**}	Pearson Correlation	نیروهای ویژه
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۱۰	۰/۰۰۲	۰/۰۹۷	---	۰/۰۰۰	Sig. (2-tailed)	
۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	N	
۰/۶۳۶ ^{**}	۰/۶۵۶ ^{**}	۰/۴۸۳ ^{**}	۰/۰۸۶	۰/۵۶۸ ^{**}	۰/۱۰۴	۰/۶۴۳ ^{**}	۱	Pearson Correlation	سایبری
۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۷	۰/۶۵۲	۰/۰۰۱	۰/۵۸۵	۰/۰۰۰	---	Sig. (2-tailed)	
۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	N	

در تحصیل همبستگی از مؤلفه‌های جنگ ترکیبی و ابزارهای تشکیل دهنده آن استفاده شد. بر اساس خروجی SPSS و طبق جدول بالا چون سطح معنی داری از ۰/۰۵ کمتر می‌باشد، بین مؤلفه‌ها و ابزارهای تشکیل دهنده آن بیش از ۰/۵۰۰ رابطه وجود دارد. چون میزان همبستگی به دست آمده مثبت و مساوی یک نمی‌باشد، نوع همبستگی مستقیم است. همچنین میان مؤلفه‌های دیپلماسی با نیروهای نظامی منظم، دیپلماسی با نیروهای ویژه، دیپلماسی با جنگ سایبری، اطلاعات با نیروهای نظامی منظم، نیروهای نظامی منظم با نیروهای ویژه و در نهایت نیروهای نظامی منظم با جنگ سایبری رابطه معناداری وجود نداشت.

۴. نتیجه گیری

۴-۱. جمع بندی

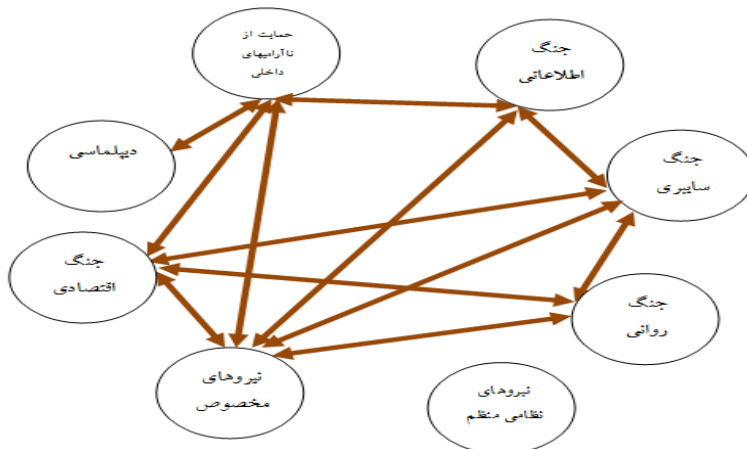
با توجه به آنچه در این پژوهش بیان شد، در راستای پاسخ به سؤال اصلی تحقیق، مبنی بر اینکه مؤلفه‌ها و ابزارهای جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران کدامند؟ می‌توان گفت:

(۱) مهم‌ترین مؤلفه‌های جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران، به ترتیب عبارتند از: «روانی، اطلاعاتی، اقتصادی، دیپلماسی - سیاسی، سایبری، نیروهای نظامی منظم، نیروهای ویژه و حمایت از درگیری‌های داخلی».

(۲) مهم‌ترین ابزارهای جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران، به ترتیب شامل موارد معرفی شده در جدول شماره (۲) بوده است که به دلیل زیادبودن تعداد ابزارها از بازگویی آنها در این بخش خودداری می‌شود.

در پاسخ به سؤال فرعی تحقیق، چه رابطه‌ای بین مؤلفه‌های جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران وجود داشته است؟ می‌توان گفت:

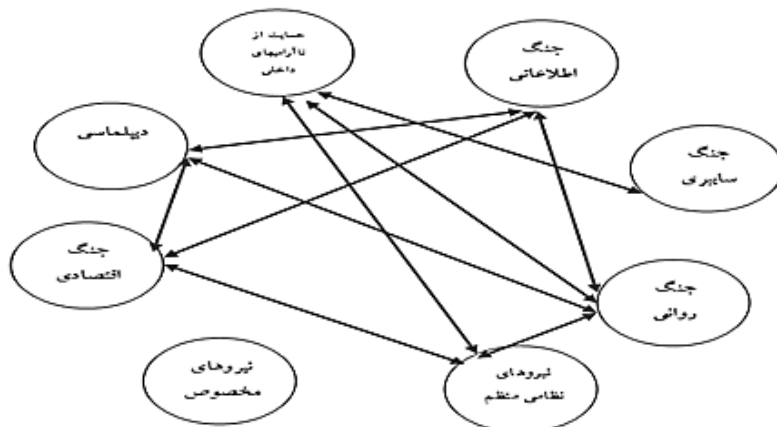
(۱) با توجه به جدول شماره (۵)، مؤلفه‌های جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران که با یکدیگر «رابطه معنادار و قوی» دارند، در شکل شماره (۲) نشان داده شده‌اند. مشاهده می‌شود نیروهای نظامی منظم با هیچ یک از مؤلفه‌های جنگ ترکیبی، رابطه معنادار و قوی ندارد.

شکل شماره (۲): مؤلفه‌های جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران که با یکدیگر «رابطه معنادار و قوی»

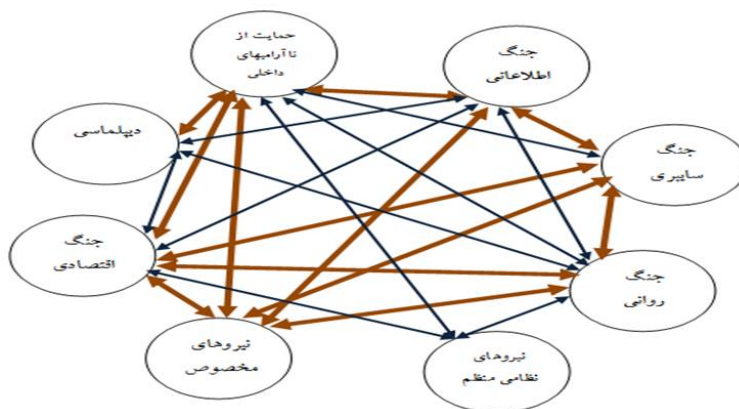
دارند.

(۲) با توجه به جدول شماره (۵)، مؤلفه‌های جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران که با یکدیگر «رابطه معنادار و نسبتاً قوی» دارند، در شکل شماره (۳) نشان داده شده است. مشاهده می‌شود نیروهای ویژه با هیچ‌یک از مؤلفه‌های جنگ ترکیبی، رابطه معنادار و نسبتاً قوی ندارد.

شکل شماره (۳): مؤلفه‌های جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران که با یکدیگر «رابطه معنادار و نسبتاً قوی» دارند.

(۳) با توجه به جدول شماره (۵)، مؤلفه‌های جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران که با یکدیگر «رابطه معنادار و قوی یا نسبتاً قوی» دارند، در شکل شماره (۴) نشان داده شده است. مشاهده می‌شود خطوط ضخیم، رابطه قوی و خطوط نازک، رابطه نسبتاً قوی را نشان می‌دهند.

شکل شماره (۴): مؤلفه‌های جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران که با یکدیگر «رابطه معنادار و قوی یا نسبتاً قوی» دارند.

(۴) مؤلفه‌های جنگ اقتصادی، روانی و حمایت از ناآرامی‌های داخلی با تمامی مؤلفه‌های جنگ ترکیبی، رابطه قوی یا نسبتاً قوی دارند.

(۵) نیروهای نظامی منظم، کمترین رابطه را با سایر مؤلفه‌های جنگ ترکیبی داشته است.

(۶) بین مؤلفه دیپلماسی با «نیروهای نظامی منظم، نیروهای ویژه و جنگ سایبری»، جنگ اطلاعاتی با «نیروهای نظامی منظم»، نیروهای نظامی منظم با «نیروهای ویژه و جنگ سایبری» رابطه معناداری وجود نداشت.

از نگاه تحلیلی و آینده‌نگرانه؛ باتوجه به مطالب و یافته‌های تحقیق، افزون بر مؤلفه‌ها و ابزارهای معرفی شده، آنچه که وجود دارد این است که آمریکا سعی کرده با خروج از برجام، شرایط را به سمت لغو توافق هسته‌ای سوق دهد. زیرا با توجه به انتظار بیش از اندازه برخی اқشار جامعه ایران از پیامدهای برجام، ایجاد وقفه جدی در آن بهانه خوبی برای اعتراض‌های داخلی و خیابانی فراهم می‌نماید. به‌گونه‌ای که ارتباط میان سران جنبش‌های سازمان‌یافته با سازمان‌های اطلاعاتی غربی زمینه را برای ایجاد اغتشاش‌ها همچون سال‌های قبل در ایران با پیامدهای زیاده‌تری فراهم خواهد کرد. این نگاه و رویکرد آمریکا زمانی شدت خواهد گرفت که پویش‌های اجتماعی شکل گرفته در شبکه‌های اجتماعی نیز با اعتراض‌های خود و برجسته‌سازی گفتمان دستکاری در انتخابات، فساد اقتصادی یا اتفاقاتی از این دست، مقاومت نظام را در مقابل گروه‌های معترض دشوارتر می‌کند. همچنین شبکه‌های اجتماعی، به‌عنوان ابزارهای جنگ ترکیبی به‌منظور نفوذ «ناتوی فرهنگی» از سوی دشمنان استفاده می‌شود؛ به‌گونه‌ای که محیط جدید اطلاعاتی، نقش رسانه‌های اجتماعی در فعالیت‌های اطلاعاتی و بهره‌گیری توسط دشمنان را آشکارا به‌تصویر می‌کشد. امروزه در کنار فعالیت‌های نظامی، بهره‌برداری از فضای مجازی برای انجام حمله به ذهن‌ها و نگرش‌های مردم موردتوجه قرار گرفته است. بنابراین شاید بتوان گفت به‌کارگیری رسانه‌های اجتماعی جدید بزرگترین تغییر در ماهیت جنگ‌های نوین برای ارتباط‌گیری با مردم و مخاطبان بی‌شمار و تغییر در افکار و نگرش‌های آنها و به‌عبارتی بسیج آنها در حمایت از یک جریان فکری در نظر گرفته شود.

۲-۴. پیشنهادها

با توجه به اینکه در بیش از چهار دهه گذشته، آمریکا سعی داشته از ابزارهای گوناگون به منظور «استحاله» ج.ا.ایران و در پایان تغییر رژیم حاکم اقدام نماید و در این راستا از ابزارهای متفاوتی بهره‌گیری نموده است، بنابراین پیشنهاد می‌شود:

(۱) در راستای مقابله با جنگ ترکیبی آمریکا، ابزار و حربه مورد استفاده این کشور علیه ج.ا.ایران جنگ اقتصادی است. که تلاش مسئولین در تقابل با این حربه در نظر گرفتن اقتصاد مقاومتی و فرهنگ‌سازی آن در بدنه دولت و جامعه بایستی باشد.

(۲) آگاهی بخشی به مردم، به منظور مقابله با جنگ ترکیبی آمریکا، با تأکید بر «جنگ روانی» علیه ج.ا.ایران در اولویت قرار گیرد.

(۳) ارتقای توان نظامی نیروهای مسلح و ارتباط‌گیری مؤثر و فعال با سایر وزاتخانه‌ها و سازمان‌های وابسته با بهره‌مندی و هم‌افزایی تبلیغاتی و عملی در حوزه‌های متنوع در زمینه بازدارندگی فعال و مؤثر علیه جنگ ترکیبی آمریکا بایستی مورد توجه قرار گیرد.

(۴) تهیه بسته‌های آموزشی و متناسب با جنگ‌های گفته‌شده، بستری مناسب برای آگاهی مردم فراهم کرده و برای مسئولین نیز در قالب بولتن‌های آگاه‌ساز اقدام‌های لازم انجام و به صورت مستمر ادامه پیدا کند. گفتنی است رسانه ملی در این مورد از اولویت بیشتری برخوردار می‌باشد.

فهرست منابع

الف. منابع فارسی

۱. امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، مجموعه بیانات، قابل دسترسی در: www.khamenei.ir
۲. آجیلی، هادی (۱۳۹۴)، *نقش آمریکا، انگلیس و ورژیم صهیونیستی در فتنه ۱۳۸۸*، تهران: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی.
۳. اسلامی، روح‌الله، ذوالفقاریان، فاطمه (۱۳۹۰)، پدیدارشناسی الزامات دیپلماسی اسلامی، *فصلنامه سیاست خارجی*، سال بیست‌وپنجم، شماره ۴.
۴. امیدی، علی، شفیعی، نودز، طالعی‌حور، رهبر (۱۳۹۶)، آمریکا و دیپلماسی اجبار علیه برنامه هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران، *فصلنامه امنیت پژوهی*، سال ۱۶، شماره ۵۷.
۵. امینی، آرمن (۱۳۹۶)، تبیین و تحلیل سازه‌انگاران روابط سیاسی جمهوری اسلامی ایران و آمریکا، *فصلنامه مطالعات سیاسی*، سال دهم، شماره ۳۷.
۶. ایزدی، حجت‌الله (۱۳۸۴)، مبانی قدرت نرم در جمهوری اسلامی ایران، *فصلنامه مطالعات بسیج*، سال یازدهم، شماره ۴۱.
۷. پورحسین، ناصر (۱۳۹۶)، مؤلفه‌های جنگ هیبریدی عربستان علیه جمهوری اسلامی ۲۰۱۷-۲۰۱۵، *جستارهای سیاسی معاصر، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی*، سال هشتم، شماره چهارم.
۸. جعفری، محسن، اسدی، فاطمه (۱۳۹۷)، بررسی ابعاد حقوقی جنگ سایبری با نگاهی به قواعد حاکم بر مداخلات مسلحانه بین‌المللی، *فصلنامه مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه*، دوره چهارم، شماره ۱.
۹. دارا، جلیل، بابایی، محمود (۱۳۹۵)، شیعه‌هراسی و ایران‌هراسی، راهبرد آمریکا برای حفظ رژیم صهیونیستی، *فصلنامه مطالعات انقلاب اسلامی*، سال ۱۳، شماره ۴۴.
۱۰. درفشان، مجتبی، اسماعیلی، مهدی، نظام‌الاسلامی، جلیل (۱۳۹۵)، تهدیدهای سیاسی آمریکا علیه ج.ا.ایران برپایه رهنمودهای مقام معظم رهبری (مؤلفه‌ها، شاخص‌ها، عوامل)، *فصلنامه امنیت پژوهی*، سال پانزدهم، شماره ۵۴.
۱۱. دهشیری، محمدرضا، غفوری، مجتبی (۱۳۹۴)، *فصلنامه سیاست‌های راهبردی و کلان*، سال سوم، شماره دوازدهم.
۱۲. رضاخواه، علیرضا (۱۳۹۴)، جنگ‌های ترکیبی و الگوی نوین نبردهای نظامی، *مجله خراسان*، ویژه‌نامه فروردین‌ماه.
۱۳. رفیع، حسین، بلباسی، میثم، ابراهیمی، علی (۱۳۹۳)، سناریوهای نوین قدرت نرم آمریکا علیه ایران، *فصلنامه مطالعات سیاسی*، سال هفتم، شماره ۲۵.
۱۴. ریاضی، وحید (۱۳۹۹)، *جزوه درس مبانی بازی جنگ راهبردی*، تهران، دانشکده دفاع ملی، دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی.

۱۵. طائفی، عبدالحسین، جنت‌مکان‌شاد، حمید (۱۳۹۰)، عملیات روانی آمریکا علیه دولت نهم و عملکرد مقابله‌ای ج.ا.ایران، *مجله امنیت پژوهی*، سال ۱۰، شماره ۳۴.
۱۶. عبدخدائی، مجتبی، رحیمی‌نژاد، محمدعلی (۱۳۹۷)، راهبردهای ۴۰ ساله آمریکا علیه ج.ا.ایران، *فصلنامه مطالعات انقلاب اسلامی*، سال پانزدهم، شماره ۵۵.
۱۷. قاسمی، فرهاد، اسماعیلی، ایرج (۱۳۹۶)، جنگ ترکیبی در سیستم بین‌المللی پیچیده آشوبی، *فصلنامه مدیریت نظامی*، سال هفدهم، شماره ۵.
۱۸. قربان‌زاده‌سوار، قربانعلی، ناطقی، هاشم، حسینی‌کوه‌کمری، سیدرضا (۱۳۹۷)، جنگ ترکیبی، جنگ آنارشیستی پسامدرن، *فصلنامه پدافند غیرعامل و امنیت*، سال هفتم، شماره ۲۲.
۱۹. کلاتری، فتح‌الله (۱۳۹۴)، واکاوی راهبردهای نظامی آمریکا در جنگ‌های حال و آینده، *فصلنامه راهبرد دفاعی*، سال سیزدهم، شماره ۵۱.
۲۰. کلاتری، فتح‌الله (۱۳۹۵)، تدوین راهبردهای جنگ احتمالی آینده با تأکید بر اجرای جنگ هیبریدی، *فصلنامه آینده پژوهی دفاعی*، سال اول، شماره ۲.
۲۱. گلفام، عبدالرحمان، حسینی، سیدعباس (۱۳۹۷)، بررسی سایبر تروریسم آمریکا علیه ایران، *مجله تحقیقات جدید در علوم انسانی*، شماره ۴۳.

ب. منابع انگلیسی

1. Korybko, Andrew (۲۰۱۶), *Hybrid Wars: The Indirect Adaptive Approach to Regime Change*, Peoples' Friendship University of Russia, Moscow.

